

[Undervisningsministeren.]

der kunne blive tale om at strække visse udgifter, at foretage en dæmpning af udvidelsestakten. Det er det, der sker ved den ændring her, og jeg tror, at hr. K. B. Andersen, der dog har været minister for ikke så forfærdelig længe siden, fra tidligere finanslovbehandlinger kender til dette problem.

(Kort bemærkning).

K. B. Andersen: Jeg tror, det viser sig nu, at ministeren og jeg er i den samme situation sådan i den ene halvdel af billedet — det havde jeg da nu også regnet med — at vi før valget sagde, at der ikke skulle spares på de uddannelsesmæssige områder. Forskellen er, at vi stod ved det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til udvalget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om terapiassistenter.

Valgt blev: *Gerda Møller, Chr. R. Christensen, Erik Hansen (Vejle amt), Clara Munck, P. E. Eriksen, Per Federspiel, Eva Ree, Rigmor Christensen, Samuelsen, Jørgen Andersen, Lene Christensen, Camre, Finn Christensen, Hans Hækkerup, Niels Mørk, Børge Schmidt og Poul Dam.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 4 medlemmer til arbejdsnævnets afdeling angående arbejdsløshedsforsikringen.

(Jfr. tidenden sp. 927).

Valgt blev: *Asger Jensen, tømrermester Carl Nielsen, Åsum, Odense, Erling Dinesen og Svend Haugaard.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af 18. marts d. å. meddeler ministeren for Grønland, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om støtte til erhverv i Grønland og

forslag til lov om statstilskud til socialforsorg m. v. i Grønland.

Boligudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om boligsikring, forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri af 1958 og forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri af 1967. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af jordbrug m. m. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Else-Merete Ross har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse, hvad der er gjort og gøres for at afhjælpe mangelen på børnehave- og fritidshjemslærere?“

Medlem af folketinget Kjær Rasmussen har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren oplyse, om der for Danmarks vedkommende eksisterer en NATO-kriseplan i lighed med dem, vi kender fra Grækenland, Italien og Norge?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for Grønland (A. C. Normann): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om støtte til erhverv i Grønland*. Jeg beklager, at fremsættelsen af tekniske årsager er blevet forsinket.

Efter at Grønlandsudvalget af 1960 (G.60) havde anbefalet en intensiveret statsstøtte til det grønlandske erhvervsliv, har ministeriet for Grønland undersøgt, hvorledes G.60s forslag kunne indpasses i de bestående støtteordninger. Resultatet af overvejelserne

[Ministeren for Grønland.]

har været, at man fandt det hensigtsmæssigt at sammenfatte de forskellige former for direkte statslig støtte til det grønlandske erhvervsliv i en ny lov.

Forslaget har været forelagt Grønlands landsråd i 1966, hvor landsrådet fremkom med visse ændringsforslag, som ministeriet for de flestes vedkommende kunne tilslutte sig. Det reviderede forslag blev i 1967 forelagt landsrådet, som tiltrådte forslaget i sin helhed og anbefalede, at forslaget blev sat i kraft snarest muligt.

Hensigten med forslaget er ikke i detaljer at fastslå omfanget og vilkårene for statens støtte til erhvervslivet i Grønland, men at skabe en hensigtsmæssig ramme for den statsstøtte, hvis omfang og vilkår til enhver tid fastsættes. Mere detaljerede retningslinjer, f. eks. med hensyn til den procentvise størrelse af lånebeløb, vil så kunne fastsættes administrativt og ændres, efterhånden som udviklingen gør dette påkrævet, ligesom det finansielle grundlag tænkes tilvejebragt ved bevillinger på de årlige finanslove.

Forslaget omfatter de former for støtte — lån og tilskud — der hidtil er ydet på basis af tekstanmærkninger til § 30 i de årlige finanslove og en med hjemmel i tekstanmærkningerne udstedt erhvervsstøttebekendtgørelse fra 1953. Endvidere omfatter forslaget mulighed for garantistillelse samt aktie- og andelstegning. Disse støtteformer er omtalt i loven om en grønlandsk erhvervs-lånefond fra 1950, men denne lov er efter erhvervsstøttebekendtgørelsens ikrafttræden ikke blevet benyttet i praksis.

Om forslagens nydannelser finder jeg anledning til at gøre følgende bemærkninger:

I henhold til tekstanmærkningen har der hidtil kun kunnet ydes støtte til danske statsborgere og virksomheder, der er hjemmehørende i Grønland. Forslaget stiller ikke noget krav om hjemsted i Grønland. Der åbnes herved mulighed for, at personer og selskaber med hjemsted hernede kan få støtte til virksomhed i Grønland i det omfang, dette findes hensigtsmæssigt.

I denne forbindelse vil jeg betone, at landsrådet ved flere lejligheder har udtrykt betænkelighed ved de tilvandrede danskers dominans i erhvervslivet, og det er derfor hensigten, at støtten som hidtil administre-

res således, at den først og fremmest tilgodeser den grønlandske befolknings deltagelse i erhvervsudviklingen. Dette vil blandt andet kunne ske ved, at personer af den grønlandske befolkning hyppigere end tilvandrede opnår adgang til lovens maksimale ydelser.

En nydannelse er endvidere forslaget om differentieret støtte. Hidtil har rentefoden for erhvervsstøttelån inden for alle områder været 4 pct. I overensstemmelse med den erhvervspolitik, G.60 og Grønlandsrådet har anbefalet gennemført, vil støtten ifølge forslaget fremtidig blive koncentreret om den mere risikobetonede kreditgivning til erhvervsformål, der kræver særlig støtte, navnlig eksporterhvervene, medens hjemmemarkedserhvervene (specielt handels- og håndværksfag) som hovedregel må antages at have så gode betingelser, at de kan eksistere på basis af det almindelige private lånemarked, herunder de lånemuligheder, som er opstået i Grønland efter etableringen af private pengeinstitutter i Grønland.

Dette indebærer blandt andet, at eksporterhvervene som hovedregel vil kunne opnå lån til den hidtidige lave rentefod på 4 pct., medens hjemmemarkedserhvervene — i det omfang det findes hensigtsmæssigt at yde statsstøtte til disse — vil skulle betale markedsrente.

Forslaget bygger på den forudsætning, at statens investeringer i Grønland fortsat vil blive foretaget i henhold til en formuleret erhvervspolitik. Det vil derfor være rimeligt, at de formål, der ydes erhvervsstøtte til, harmonerer med planerne for de offentlige udviklingsfremmende investeringer, således at det offentlige ikke igennem erhvervsstøtte kommer til at medvirke til investering i erhvervsvirksomhed, som står i modsætning til den udvikling, der i øvrigt ønskes fremmet.

Endelig vil jeg nævne, at forslaget åbner mulighed for at opstille vilkår for støtten til sikring af den grønlandske befolknings interesser. Der tænkes her f. eks. på, at det ved långivning til større industrivirksomheder kan stilles som vilkår, at virksomheden beskæftiger en vis procentdel grønlandsk arbejdskraft og i passende omfang uddanner grønlandere til blandt andet formænd og arbejdsledere.

Forslaget påregnes ikke at få væsentlige

[Ministeren for Grønland.]

økonomiske konsekvenser i forhold til den hidtidige ordning. Det vil fortsat være således; at størrelsen af de beløb, som på de årlige finanslove foreslås bevilget til erhvervsstøtteformål, holdes inden for de fastsatte rammer for de samlede statslige investeringer i Grønland. Dog gælder dette ikke den foreslåede garantiordning, hvorom jeg henviser til forslagens bemærkninger.

Med hensyn til lovens ikrafttræden opstår den vanskelighed, at de nødvendige personale- og lokalemæssige forudsætninger for lovens administration ikke umiddelbart vil kunne tilvejebringes. Det foreslås derfor, at ministeren for Grønland bestemmer tidspunktet for lovens ikrafttræden. Selv om det påregnes, at loven kan sættes i kraft inden for et år, må man regne med, at erhvervsstøtteadministrationen ikke ved lovens ikrafttræden i fuldt omfang vil kunne bestride samtlige de forudsatte funktioner. Idet jeg i øvrigt med hensyn til lovforslagets enkeltheder henviser til bemærkningerne til forslaget, skal jeg herved tillade mig at anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Endvidere har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om statstilskud til socialforsorg m. v. i Grønland*. Jeg beklager, at fremsættelsen af tekniske årsager er blevet forsinket.

Lovforslaget har et så enkelt formål, at det i og for sig ikke kræver mange uddybende kommentarer. Jeg finder også, at der i forslagens bemærkninger er gjort så udførligt rede for den økonomiske baggrund for dette fremsættelse og for de umiddelbare økonomiske konsekvenser af forslagens gennemførelse, at jeg i det hele herom kan henviser til disse bemærkninger.

Med lovforslagets generelle sigte kan der derimod være grund til at fremkomme med en kommentar til den sociale situation i dagens Grønland, et emne, som i høj grad har fået offentlighedens bevågenhed, og

som jeg ved også har det høje tings store interesse. Dette gør jeg med så meget større ret, som det er en kendsgerning, at de grønlandske sociale forhold, da disse traditionelt i første række er underlagt det grønlandske landsråds initiativer og beslutninger, ikke ofte er kommet til debat her i folketinget.

Der investeres i disse år meget betydelige statsmidler i opbygningen af et moderne Grønland. Målet med denne investeringspolitik er i første række at koncentrere befolkningen med dennes relativt mege høje tilvækst i de områder, hvor klimatiske og andre forhold giver de bedste muligheder for hovederhvervet, fiskeriet, med dertil hørende produktionsanlæg.

Siden nyordningen i 1950 er der i stadig stigende grad foregået en tilflytning til byerne og de større udsteder med deraf følgende nedlæggelse af bopladserne og de mindre udsteder. Denne udvikling har imidlertid først efterhånden taget fart og har på et tidspunkt, hvor forskellene i boligform og erhvervsmønster ikke var så store, givet befolkningen mulighed for en gradvis assimilering i de nye omgivelser og ændrede levevilkår. Heraf følger også, at de sociale og beskæftigelsesmæssige problemer først efterhånden har fået en foruroligende vækst.

På et tidspunkt, hvor åbentvandsbyerne Frederikshåb, Godthåb, Sukkertoppen og Holsteinsborg i løbet af mindre end et tiår vil have øget deres indbyggerantal med indtil flere gange det nuværende, er der imidlertid tale om omstillingsprocesser, der er af helt revolutionerende karakter for det grønlandske samfund. Denne omstillingsproces rammer generelt, altså også den etablerede del af befolkningen, men den rammer i første række hele tilflyttergruppen.

Der er et umådeligt spring fra den gamle grønlandske livsform til tilværelsen i moderne byer. Fra de små steders yderst beskedne boliger og en tilværelse, der er præget af svingende erhvervs muligheder og en meget udtalt storfamilie- og naturaløkonomi, er omplantningen til moderne etageboliger